

ROVVILTNEMNDA I REGION 6 Møre og Romsdal og Trøndelag

Saksfremlegg til møte i Rovviltnemnda for region 6 Midt-Norge – sak 26/19

Tid: Torsdag 24. oktober 2019 kl. 09:00 – 14:30

Sted: Thon Hotel Surnadal

Sak 26/19: Kvote for kvotejakt på gaupe i region 6 Midt-Norge 2020

I Forskrift om forvaltning av rovvilt (fastsatt ved kgl. res.18. mars 2005 med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet) gis en rovviltnemnd mulighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe i medhold av viltloven § 9, jf. naturmangfoldlovens høstningsprinsipp i § 16, dersom bestanden ligger over det fastsatte nasjonale målet for gaupe i regionen.

Et vedtak skal avgrense jaktområdet, bestemme antall dyr som kan skytes, eventuell fordeling på kjønn og alder, og om bestemte typer dyr skal være unntatt, samt nærmere vilkår for gjennomføring av kvotejakten i samsvar med regional forvaltningsplan, jf. forskriften. Kvotevedtaket bør i størst mulig grad baseres på utviklingen av bestanden de siste tre årene slik dette er rapportert i nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt. I tillegg også bl.a. på den skade viltet gjør, da kvote for jakt på gaupe også er motivert ut fra skadereduksjon, samt de øvrige momenter som fremgår av naturmangfoldloven § 16, fjerde ledd.

Bestandsovervåkingen viser at gaupebestanden i region 6 ligger over det nasjonale bestandsmålet (NINA rapport 1679-2019). Det er registrert henholdsvis 18,5, 15,5 og 15,5 familiegrupper av gaupe før jakt i regionen i henholdsvis 2017, 2018 og 2019. Dette gir et gjennomsnitt på 16,5 familiegrupper de tre siste årene for regionen, som er over måltallet på 12 familiegrupper for regionen. Dette betyr at rovviltnemnda i region 6, har myndighet til å fatte vedtak om kvote for kvotejakt på gaupe i 2020.

Forvaltningsplanen

Forvaltningsplan for rovvilt i region 6 Midt-Norge, Møre og Romsdal og Trøndelag legger følgende føringer for forvaltningen av gaupe innenfor og utenfor forvaltningsområdene.

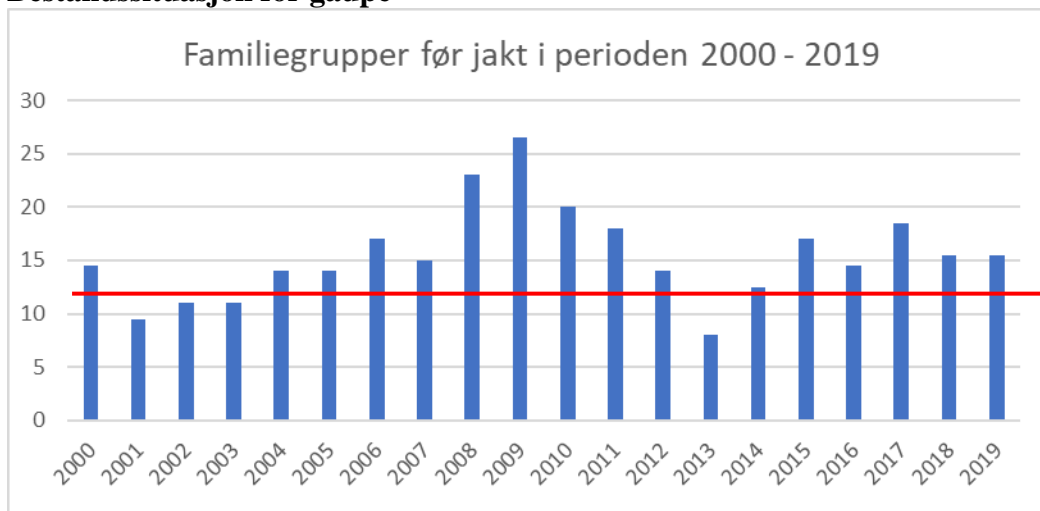
Innenfor forvaltningsområdet:

Det er en målsetting at det regionale bestandsmålet oppnås innenfor forvaltningsområdet. Bestanden av gaupe skal være mest mulig jevnt fordelt. I områder med gaupeskader skal det satses på effektive tapsforebyggende tiltak. Dette vil for eksempel være tilskudd til forsinket slipp om våren. Kvotejakt er det primære bestandsregulerende tiltaket, og kvotene skal settes med bakgrunn i bestandssituasjonen, skadeomfanget på bufe og tamrein.

Utenfor forvaltningsområdet:

Områdene utenfor forvaltningsområdet regnes som prioritert beiteområder i forhold til gaupe. Utenfor forvaltningsområdet skal bestanden av gaupe holdes på lavest mulig nivå, men forekomst må påregnes.

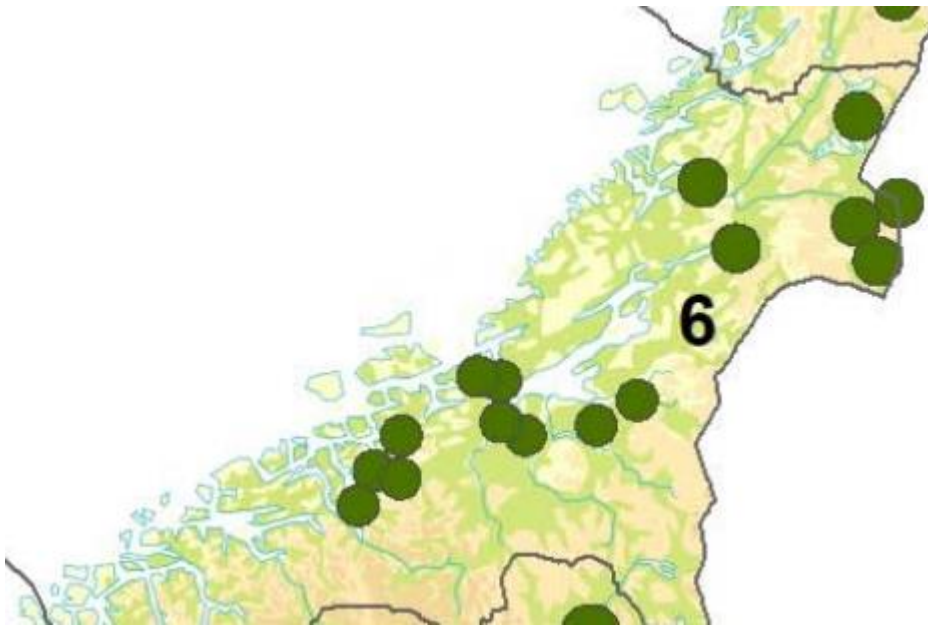
Bestandssituasjon for gaupe

Figur 1: Utvikling i registrerte antall familiegrupper i region 6 i perioden 2000 – 2019 (rød strek angir bestandsmålet på 12 familiegrupper). Data fra www.rovbase.no

Målet med fastsettingen av kvoten for gaupejakta er å tillate jakt på det antallet dyr som vil gi en balansert utvikling i bestanden, slik at en havner så nær som mulig det regionale målet om å opprettholde en bestand på 12 årlige ynglinger av gaupe. Ved siste optelling var det 15,5 familiegrupper/yngling av gaupe i regionen. Etter denne optellingen har vi gjennomført kvotejakta vinteren 2019.

NINA rapport 1679-2019, gir oss en prognose for forventet antall familiegrupper av gaupe i regionen før jakta 2020, der kjent antall familiegrupper vinteren 2018/2019 og avgangen av voksne hunndyr gaupe er tatt inn. Prognosen for region 6 viser en forventet bestand på 13,0 [8,6-17,7] familiegrupper, før jakt 2020. Det er imidlertid stor usikkerhet i den regionale prognosen, da det her er snakk om små tall og vide konfidensintervaller. Estimater er likevel det beste vi har av vitenskapelig kunnskap til å si noe om forventet utvikling av bestanden. Det er et mål i forvaltningsplanen at bestanden skal fordele seg jevnt innenfor forvaltningsområdet for gaupe. Ved siste telling var det høy tetthet av familiegrupper innenfor forvaltningsområdet i Møre og Romsdal, med totalt 4 familiegrupper og i de tilstøtende områdene sørvest i gamle Sør- Trøndelag med 5 påviste grupper. I gamle Nord-Trøndelag var det totalt påvist 6,5 familiegrupper, hvorav 4,5 grupper var utenfor forvaltningsområde (Lierne og Snåsa). Innenfor forvaltningsområdet vest for E6 er det påvist 1 familiegruppe, og innenfor forvaltningsområde i sørøst var det påvist 1 gruppe.

Figur 2: kart som viser fordeling av rapporterte familiegrupper av gaupe etter registrering vinteren 2018/2019. Data fra www.rovdata.no.

Avgang av gaupe i regionen

Siden rovviltnemndas vedtak om kvotejakt på gaupe den 26. oktober 2018, er det registrert avgang av 26 gauper i regionen. Tre gauper er påkjørt av bil, en funnet død (Stjørdal), tre er felt på kvotefri jakt i Møre og Romsdal, mens resterende 19 gauper er felt på ordinær kvotejakt. 10 av de døde gaupene var voksne hunndyr. Dette representerer en lavere avgang enn foregående sesong, der avgangen var 35 gauper hvorav 12 voksne hunndyr. Bestanden har holdt seg stabil med 15,5 påviste familiegrupper i både 2018 og 2019.

Figur 3: kart som viser kjent avgang av gaupe (n = 26) etter 26.10.18, skravert område viser forvaltningsområdet for gaupe.. Data fra www.rovbase.no.

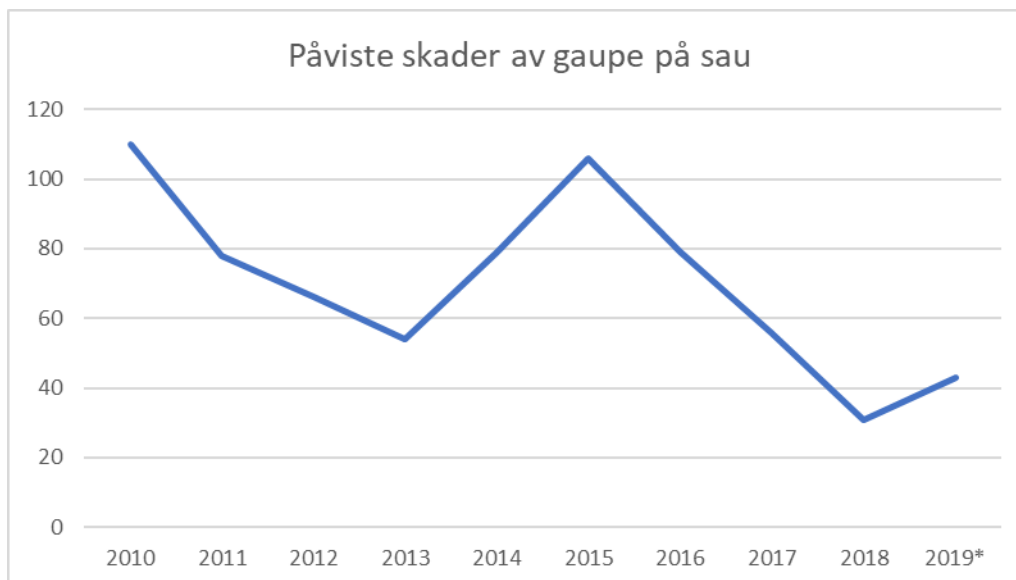
Lokale registreringer inneværende vinter

Hittil i høst har det ikke vært tilstrekkelige sporsnøforhold til å registrere gaupespor på en systematisk måte. Dette gjør at en på nåværende tidspunkt ikke kan gi et bestandsestimat der en tar hensyn til jakten vinteren 2019 og tilvekst av gauper våren 2019. Statens naturoppsyn (SNO) gjennomfører gauperegistreringer i regionen inneværende vinter. Registreringene vil skje fortløpende fra 1. oktober og frem til og med 1. mars 2020. Vi vil oppfordre alle som observerer aktivitet av familiegrupper av gaupe til å varsle Statens naturoppsyn om dette.

Gaupeskader på sau

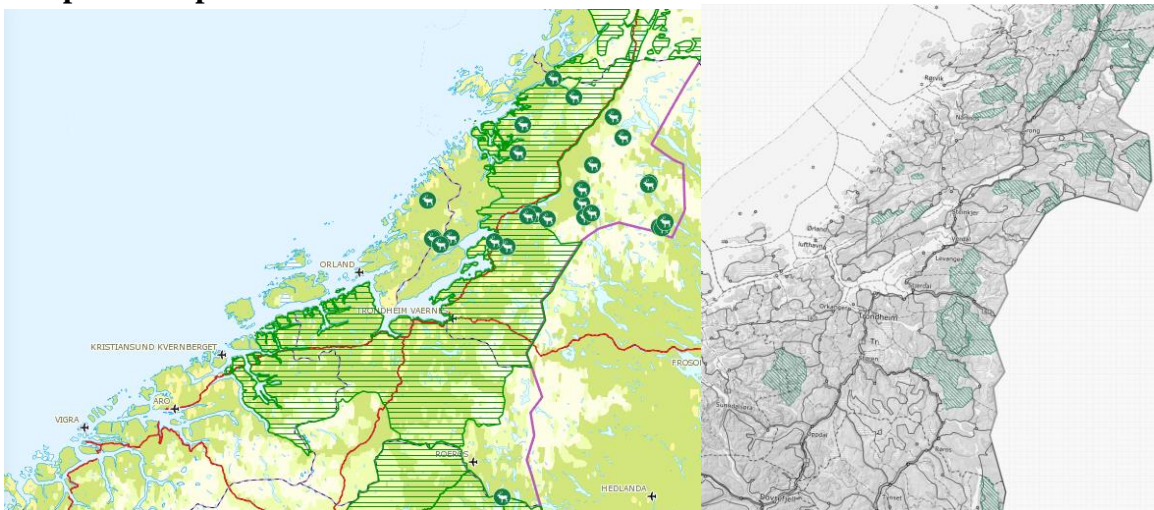
Figur 4: Påviste skader på sau 2019 i region 6 pr 8. oktober 2019 (n = 43), skravert område viser forvaltningsområde for gaupe.

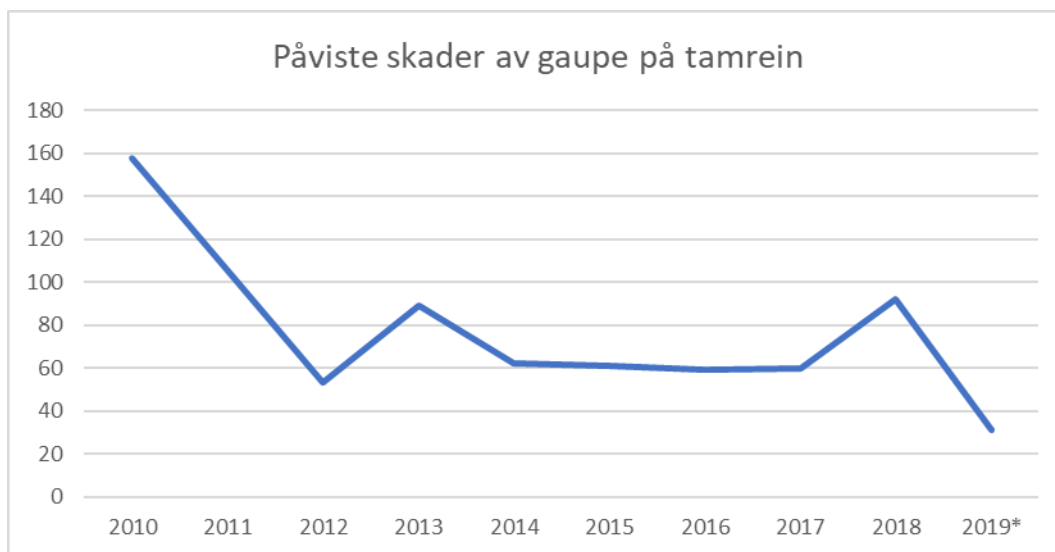
Figur 5: Oversikt over dokumenterte og antatte tap av sau/lam forvoldt av gaupe i perioden 2010-2019*. Tallene for 2010-2018 er for hele året, tallene for 2019 er foreløpige tall per 08.10.2019. Data fra www.rovbase.no.

Det har vært en markert nedgang i dokumenterte og antatte tap av sau til gaupe i regionen i perioden 2010 til 2018. De foreløpige tallene for 2019 viser en oppgang i antall registrerte tap av sau og lam til gaupe sammenlignet med 2018.

Gaupeskader på rein

Figur 6 og 7: kart med påviste gaupeskader på rein i 2019 i region 6 pr 8. oktober 2019 (n = 31) skravert område viser forvaltningsområde for gaupe. Gråtone kart viser kalvingsområder i region 6 skravert i grønt.

Figur 8: Oversikt over dokumenterte og antatte tap av rein forvoldt av gaupe i perioden 1.januar til 31.desember for årene 2010-2019. *Tallene for 2010-2018 er for hele året, tallene for 2019 er foreløpige tall per 08.10.2019. Data fra www.rovbase.no.

Det er for perioden 1.1 – 8.10 registrert færre skader på rein enn hva som har vært tilfelle i 2018. Trenden er derfor ulik mellom skader på sau og rein. De fleste påviste skadene på rein forvoldt av gaupe skjer om vinteren og svingningene i påviste tap har ofte sammenheng med snøforholdene den enkelte vinteren.

Vurderinger opp mot naturmangfoldloven «Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur». Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang

sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14 i nml. Ved fastsettelse av kvote for kvotejakt på gaupe er det spesielt sau- og reindriftsnæringen som fastsettelsen avveies opp mot. Gaupebestanden er nå over/nær bestandsmålet. Med bakgrunn i dette vil sekretariatet foreslå at det kan åpnes opp for kvotejakt også i deler av forvaltningsområdet for gaupe. Ved å legge NINAs rapport om antall familiegrupper før jakt i 2020 (NINA Rapport 1679-2019), uttak av dyr i 2019 og prognosemodellen til grunn vil ikke, etter sekretariatets vurdering, forslaget medføre at målet i nml. § 5 fravikes. Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Rovdata og Viltskadecenteret i Sverige har publisert en oversikt over registrerte familiegrupper i Norge og Sverige vinteren 2018/19. Oversikten viser at det er en forholdsvis tett bestand av gaupe i Jämtlands län. Erfaringer fra tidligere år viser at selv om det blir felt en stor andel gaupe under kvotejakt i grenseområdene i Lierne mot Sverige, så viser tall at det raskt reetablerer seg gauper i disse områdene. Det er derfor grunn til å anta at det i Indre Namdal er en netto innvandring av gaupe fra Sverige som gjør at kvoten spesielt i dette området bør settes noe høyere enn hva prognosemodellen til NINA tilsier.

Sekretariatet viser til at denne innstillingen til kvote blant annet baserer seg på kunnskap om artenes bestandssituasjon. Vi viser til data fra, www.rovbase.no om påviste skader forvoldt av gaupe, data fra www.rovdata.no og Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt med sin årsrapport med prognose for bestanden før jakt i 2019 (NINA Rapport 1679-2019), samt NINAs prognosemodell (NINA Rapport 774-2011) og anser at kravet til kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldloven § 8, er tilstrekkelig ivaretatt. Føre-varprinsippet kommer til anvendelse i situasjoner der man ikke har slik tilstrekkelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 9. Med bakgrunn i at sekretariatet anser at kravet til kunnskapsgrunnlaget er innfridd tillegges føre-var-prinsippet i nml. § 9 liten vekt. Et uttak av gaupe i tråd med sekretariatets innstilling vil ikke medføre at den samlede belastningen på gaupebestanden vil komme i konflikt med naturmangfoldlovens § 10. Bestemmelsene i §§ 11-12 anses ikke relevante i denne sammenheng.

Kvotefri jakt

I kommentarene til Forskrift om forvaltning av rovvilt, under § 11 annet ledd, heter det: "For gaupe kan rovviltnemnden sette av egne områder for kvotefri jakt i forbindelse med sitt årlige vedtak om kvotejakt på gaupe. Det kan bare åpnes for kvotefri jakt på gaupe så lenge dette kan skje innenfor rammen av det nasjonale bestandsmålet for regionen. Dersom det årlig settes av områder til kvotefri jakt på gaupe forutsettes det at bestandsmålet for regionen kan nås i de andre delene av regionen, og at områder med kvotefri jakt på gaupe er områder der det normalt ikke opptrer gaupe i ynglende bestander. Det forutsettes videre at rovviltnemnden gjennom sine årlige vedtak om kvoter og eventuelle områder for kvotefri jakt på gaupe bidrar til en størst mulig grad av forutsigbarhet for berørte næringsinteresser. Dette innebærer at områder for kvotefri jakt på gaupe innenfor en region bør være relativt stabile fra år til år".

Sekretariatet foreslår i sin innstilling til vedtak for nemnda at kvotefri jakt videreføres i områder utenfor forvaltningsområdet i Møre og Romsdal. Samt at kommunene Oppdal og Røros i Trøndelag også blir omfattet av kvotefri jakt på gaupe i 2019. Både Oppdal og Røros kommuner har til denne tid vært marginale områder for gaupebestanden i region 6. Røros

kommune har særlig stor tetthet av tamrein vinterstid, ettersom Femund distriktet benyttes som vinterdistrikt både for Essand og Riast/Hylling reinbeitedistrikt (9000 rein). Oppdal kommune har svært stor tetthet av beitedyr (særlig sau men også tamrein). Det er registrert økt aktivitet av gaupe i begge de to kommunene de helt siste sesongene, og vi mener områdene bør sikres jakt på gaupe hele jaktseasonen, ved at det åpnes for kvotefri jakt. Det er ikke felt gaupe i Røros eller Oppdal de 11 siste sesongene, siste påviste skader av gaupe i kommunene var på sau i Oppdal var den 28.9.2018 og på rein i Røros 14.03.2019.

Beregning av kvote for kvotejakt

På grunn av høy reproduksjonsevne vil en gaupebestand naturlig vokse raskt under gunstige livsbetingelser. Når livsbetingelsene forverres vil dyras kondisjon reduseres, noe som fører til at produktiviteten reduseres samtidig som dødeligheten i bestanden øker. Bestanden vil da hurtig reduseres. En gaupebestand vil derfor naturlig variere betydelig i størrelse over tid, og mer enn de andre store rovdyrartene. Denne dynamikken er kjent hos mange arter og er særlig utpreget hos arter som er tilpasset et ustabilt næringstilbud.

Kullstørrelsen varierer ofte fra år til år, og er trolig avhengig av fødetilgangen. Ved god fødetilgang er det sannsynlig at flere to års gamle hunngauper reproducerer. I slike tilfeller vil det da bli færre «nye» eldre hunner som reproducerer påfølgende år. I år med dårlig fødetilgang vil færre hunner reprodusere, samtidig som ungedødeligheten vil være høyere. Utvandring av individer er også erfaringsmessig større i områder med begrensede matressurser (Andersen m.fl. 2003). Antallet ynglinger fra år til år kan derav variere mye mer enn den reelle bestanden gjør. I år med lav ynglesuksess vil en relativt sett høste en større del av produksjonsdyra i en bestand, enn en vil gjøre i år der mange voksne hunngauper går til yngling.

Bestanden av gaupe i region 6 Midt-Norge har vært over bestandsmålet de fem siste sesongene, og hovedutfordringen har vært å få bestanden ned til bestandsmålet på 12 familiegrupper. I NINA Rapport 1679-2019 er prognosen for bestanden i region 6 før jakt 2019 estimert å være på 13,0 familiegrupper. Hvilket tilsier at nemnda nå bør fatte et vedtak om en kvote som medfører at bestanden balanseres.

Det er derfor aktuelt å vite omtrent hvor store uttak man kan ha for å nå bestandsmålet. Nilsen m.fl. (NINA Rapport 774-2011) har i sin prognosemodell for bestanden av gaupe i Norge estimert at et uttak av voksne hunndyr bør ligge rundt 0,43 % pr. familiegruppe for med størst sannsynlighet vil gi en stabil bestandsutvikling. Hvis bestanden hadde ligget på bestandsmålet på 12 familiegrupper betyr dette en hunndyrkvote på fem voksne hunndyr.

Så selv om gjennomsnittlig registrerte familiegrupper de siste tre årene er på 16,5 familiegrupper, noe som er over bestandsmålet for region 6, må det antas at bestanden før kvotejakt i 2020 har gått noe ned, men at den fortsatt er over bestandsmålet. Prognosemodellen i NINA Rapport 1679-2019 estimerer at bestanden vil ligge på 13 familiegrupper før kvotejakt i 2020. Prognosen antyder ca. 60 % sjanse for at regionen er på eller over bestandsmålet på 12 familiegrupper. Hvis prognosemodellen følges bør det tas 1,27 gauper pr. familiegruppe, noe som utgjør 17 gauper (6 voksne hunndyr (0,43 x antall familiegrupper)) for å holde en bestand på 13 familiegrupper stabil (NINA Rapport 774-2011). Med en estimert bestand på 13 familiegrupper vil det derfor være rom for et høyere uttak av antall gauper og voksne hunndyr enn det som prognosemodellen tilsier, slik at

bestanden kan reduseres ned til bestandsmålet på 12 familiegrupper. I deler av region 6, hovedsakelig i Indre Namdal er det erfaringsmessig netto innvandring av gaupe, noe som tilsier at kvoten i disse områdene kan settes høyere. NINA Rapport 774-2011 er en beskrivelse av prognosemodellen.

Bestanden før jakta i 2020 er estimert til å ligge svakt over bestandsmålet, men effekten av kvotejakta sist vinter vil ikke bli registrert før kommende vinters registreringer av familiegrupper. Sist vinters uttak av 9 voksne hunngauper ligger noe over NINAs anbefalte uttak av voksne hunngauper for å holde bestanden stabil, noe som tilsier at bestanden kan ha gått ned fra situasjonen før jakt i 2019 (15,5 familiegrupper) til før jakt nå i 2020. Samtidig har de reelle bestandsregistreringen for region 6, hatt en tendens til å treffe litt over estimatet til prognosemodellen, og sekretariatet finner å anbefale en startkvote på 21 dyr hvorav 7 voksne hunddyr for årets jakt, samt en reservekvote på 4 dyr hvorav 2 kan være voksne hunddyr. Total kvote for områdene med kvotejakt anbefales satt til 25 dyr hvorav maksimalt 9 voksne hunddyr. Det settes samtidig en begrensning på uttaket av voksne hunddyr innenfor forvaltningsområdet i hvert av fylkene. Halså er tatt inn forvaltningsområde for Trøndelag grunnet kommunesammenslåing mellom Halså, Hemne og deler av Snillfjord, og blir en del av Trøndelag fra 01.01.2020 (som Heim kommune).

Sekretariatets forslag til vedtak:

Kvotejaksområdene følger de definerte yngleområdene i forvaltningsplanen godkjent av rovviltnemnda den 22. mars 2018.

- Det åpnes for kvotefri jakt i hele Møre og Romsdal utenfor forvaltningsområdet, samt i kommunene Oppdal og Røros i Trøndelag.
- I de øvrige delene av region 6 åpnes det for kvotejakt. Totalkvoten for områdene som omfattes av kvotejakt settes til 25 gauper, hvorav maksimalt 9 voksne hunddyr.
  - Startkvote på 21 gauper, hvorav 7 voksne hunngauper
  - Reservekvote på 4 gauper, hvorav 2 kan være voksne hunngauper

Startkvoten fordeles til avgrensede kvotejaksområder som følger:

Forvaltningsområdet i Møre og Romsdal: 2 gauper (hvorav maks 1 voksen hunn)

Delområde A: Tingvoll og den delen av Sunndal som er nord for Driva: 1 gaupe

Delområde B: Øvrige deler av forvaltningsområdet i Møre og Romsdal: 1 gaupe

Forvaltningsområde i Trøndelag: 6 gauper (hvorav maks 2 voksne hunddyr)

Delområde A: Halså, Rindal, Hemne, Snillfjord, Agdenes, Orkdal og Meldal: 3 gauper

Delområde B: De deler av forvaltningsområdet som er fra Steinkjer og nordover: 2 gauper

Delområde C: Øvrige deler av forvaltningsområdet sør for Steinkjer: 1 gaupe

Områdene utenfor forvaltningsområdet for gaupe i Trøndelag, med unntak av områdene omfattet av kvotefri jakt: 13 gauper

Delområde A: Indre Namdal: 8

Delområde B: Fosen: 3

Delområde C: Øvrige deler av Trøndelag utenfor forvaltningsområdet: 2

Reservekvote

Av totalkvoten settes det av 4 gauper, hvorav 2 voksne hunndyr som reservekvote. Det skal ikke tildeles dyr av reservekvoten dersom oppdaterte bestandsvurderinger ikke tilsier det, og det skal legges særlig vekt på påviste gaupeskader på rein og påviste familiegrupper av gaupe ved eventuell tildeling. Reservekvoten kan tildeles til områder som har fylt startkvoten og/eller til områder som ikke har hatt startkvote. Rovviltnemnda vil ta stilling til bruk av reservekvoten i slutten av februar/begynnelsen av mars 2020.

Inge Hafstad

Sekretær for rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge

Seniorrådgiver

Fylkesmannen i Trøndelag